

РЕФОРМУВАННЯ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

Проблема реформування пенсійної системи та вдосконалення діяльності Пенсійного фонду України є однією з найгостріших на сьогоднішній день в Україні, що викликано низкою об'єктивних факторів: економічних, демографічних, соціально-політичних. Питання вдосконалення пенсійної системи та розробки виваженої державної політики щодо пенсійного забезпечення в Україні (в тому числі державного). З жовтня 2011 року набрав чинності Закон України «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи», прийнятий парламентом 8 липня 2011 року. Також в жовтні 2017 року був ухвалений Урядовий законопроект. Доцільність проведення пенсійної реформи наведемо нижче.

Головними передумовами неефективності пенсійної системи України, і, як наслідок, діяльності Пенсійного фонду, є демографічні тенденції та середній рівень офіційної заробітної плати. На сьогодні в Україні існує критичне співвідношення пенсіонерів і тих, хто має їх утримувати. З 26,3 млн. осіб працездатного віку зайняті лише 16,2 млн, а внески до пенсійного фонду сплачує ще менша кількість. Тільки 12,8 млн застрахованих осіб утримують 12 млн. нинішніх пенсіонерів. Тому головна мета реформи чинної солідарної системи пенсійного забезпечення – стимулювати працююче населення до сплати єдиного внеску із легальної заробітної плати та визначити внутрішні джерела для того, аби солідарна система була самодостатньою.

Урядовий законопроект 2017 року пропонує зберегти право виходу на пенсію після досягнення чинного пенсійного віку, одночасно встановлюються вимоги до тривалості страхового стажу.

На сьогодні пенсійний вік в Україні не підвищили і за необхідності страхового стажу можна буде йти на пенсію в 60 років., проте після 2018 року страхови стаж як для чоловіків, так і для жінок становитиме 35 років.

Відповідно до прогнозу демографічного розвитку України, здійсненого фахівцями ООН, до 2050 року очікується зростання чисельності населення пенсійного віку на фоні скорочення загальної чисельності жителів країни та населення працездатного віку (таблиця 3.2). Нині в Україні на тисячу працюючих 900 пенсіонерів, а, за прогнозами експертів, до 2030 року їх буде 1010 на кожну тисячу працюючих.

Таблиця 1

Прогноз чисельності населення України, тис. осіб в середньому за рік

Роки	Всього	з них	
		працездатного віку	пенсійного віку
2001	48415,5	27984,7	11492,8
2005	47447,8	28706,1	11204,9
2010	46008,5	28091,9	11377,5
2015	44616,5	26570,7	11840,1
2020	43150,8	24905,7	12273,8
2025	41741,2	23716,9	12534,4
2030	40536,2	22566,3	12950,5
2035	39280,5	21066,1	13475,8
2040	38526,3	19533	14328

В Україні впродовж останніх декількох років спостерігається старіння нації, що спричиняє навантаження на пенсійну систему України, оскільки в країні велика кількість пенсіонерів, яким виплачуються пенсії.

Отже, основним результатом діяльності Фонду є виконання планових показників з надходження коштів до його бюджету та своєчасне забезпечення фінансування виплат пенсій та грошової допомоги. Незважаючи на всі труднощі управління коштами, Пенсійний фонд гарантує бідним надання основних засобів до існування, захищає літніх людей від фінансових втрат та кризових явищ, забезпечує справедливу пенсію у якості достойної заміни отримуваного заробітку.

Труднощами, які стають на перешкоді ефективній діяльності фонду є те, що як населення, так і кількість працюючих з кожним роком зменшується, що, відповідно, призводить до зменшення надходжень до фонду. Кількість пенсіонерів також зменшується, проте пенсійні виплати з кожним роком зростають. Негативним явищем є також старіння нації, що характеризує індекс старіння, який на 2015 рік становив 146,1%. Пенсійні виплати не можуть забезпечити мінімальних потреб пенсіонерів, так як складають лише у 2015 та 2016 роках - 83,9 % від прожиткового мінімуму громадян України. В цей же час, коефіцієнт

заміщення зменшився до 35 %. Витрати на пенсійне забезпечення в Україні є низькими у порівнянні з країнами ЄС.

Виділяють такі основні напрямки вирішення цієї проблеми:

- вдосконалення системи пенсійних виплат;
- легалізації реальних зарплат;
- фінансування дефіциту за рахунок трансфертів із державного бюджету.

Важливу роль мають відігравати заходи щодо детінізації оплати праці в Україні. Головним у цьому напрямку стало введення єдиного соціального внеску, який має замінити обтяжливі нарахування на фонд оплати праці, який диференціюється залежно від категорій ризику діяльності на підприємствах і становить в більшості випадків 36,6 % і це, в свою чергу, повинно стимулювати роботодавців зменшувати суму оплати праці в конвертах.

Загалом, вдосконалення солідарної пенсійної системи можливе через:

- запровадження дієвого механізму зростання пенсії шляхом удосконалення порядку перерахунку пенсії та її індексації;
- забезпечення диференціації розмірів пенсій, зокрема шляхом застосування вищого коефіцієнта страхового стажу;
- визначення мінімального розміру пенсії для всіх категорій осіб на рівні не нижче рівня прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність;
- запровадження для всіх громадян єдиних правил пенсійного забезпечення з урахуванням особливого характеру умов праці;
- проведення ефективної інформаційно-роз'яснювальної роботи серед населення, роботодавців, профспілок, об'єднань громадян та юридичних осіб.

Водночас для зменшення навантаження на Пенсійний фонд держава замислилася над створенням правових передумов для запровадження та розвитку обов'язкової накопичувальної системи.

Список використаних джерел

1. Закон України „Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування” із змінами // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 49-51. – Ст. 376.
2. Закон України „Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи” // Людина і праця. – 2012. – № 1. – С. 28-47; № 2. – С. 28-47; № 3. – С. 28-31.
3. Андрусенко Н. Реформування пенсійної системи: ризики і загрози / Н. Андрусенко // Праця і зарплата. – 2012. – № 20. – С. 3.
4. Андрусенко Н. Уряд ліквідує зрівнялівку в пенсійних виплатах / Н. Андрусенко // Праця і зарплата. – 2012. – № 17. – С. 8.
5. Брагін С. Недержавні пенсійні фонди на неефективному фондовому ринку: приклад України / С. Брагін, О. Макаренко // Вісник Національного банку України. – 2011. – № 1. – С. 18-24.
6. Горовець Н. О. Проблеми розвитку недержавних пенсійних фондів в Україні / Н. О. Горовець, М. Г. Горовець // Економіка. Фінанси. Право. – 2011. – № 6. – С. 22-25.
7. Гуменюк В. Модель пенсійної реформи: без конфліктів на користь малозабезпеченим / В. Гуменюк // Економіст. – 2011. – № 2. – С. 6-7.

Малоок І.А., студентка гр. ДМФ-17

Науковий керівник – Піменова М.М., к.е.н., старший викладач
Університет митної справи та фінансів (м. Дніпро, Україна)

ВПЛИВ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УКРАЇНІ

Функціонування територіальних громад та соціально-економічний розвиток регіону значною мірою залежать від рівня наповнення місцевих бюджетів фінансовими ресурсами. Саме тому, для забезпечення ефективної діяльності органів місцевого самоврядування, підвищення самостійності місцевих бюджетів у вирішенні суспільно важливих проблем та з метою розвитку регіональної політики за стандартами ЄС у 2014 р. розпочався процес впровадження реформи щодо фінансової децентралізації в Україні.

Фінансова децентралізація полягає у передачі джерел доходів з державного бюджету місцевим бюджетам, а повноважень щодо управління ними – від державних органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування для реалізації ними власних та делегованих державою функцій. При цьому передача нових повноважень та обов'язків повинна підкріплюватися відповідним рівнем фінансових ресурсів і точним визначенням дохідних джерел. Тобто, фінанси повинні слідувати за функціями [3, С. 43]. Реформа спрямована на створення в Україні сучасної системи місцевого самоврядування на основі європейських цінностей та стандартів, розвиток місцевої демократії, наділення територіальних громад повноваженнями та ресурсами, що дадуть змогу реально стимулювати місцевий економічний розвиток і надавати населенню високоякісні та доступні публічні послуги. Роль об'єднаних територіальних громад у